

„Podstawą skutecznego wychowania bez przemocy jest konsekwentne ustalanie granic, umożliwiające dziecku orientację w otaczającym je świecie.”

Robert Mc Kenzie *„Kiedy pozwolić? Kiedy zabronić?”*

WYCHOWANIE OD A DO Z

Krótką rozprawą o tym, w jaki sposób dzieci uczą się zasad rodziców.

Magdalena Krajewska

Dlaczego granice są takie ważne?

Dzieci chcą – i potrzebują – rozumieć reguły rządzące ich światem. Chcą wiedzieć, czego się od nich oczekuje, jakie są ich relacje z innymi ludźmi, jak daleko się mogą posunąć oraz co się dzieje, kiedy posuną się za daleko. W miarę dorastania potrzebują sposobu, by poznać swoje rosnące umiejętności i możliwości.

Granice pomagają dzieciom w odkrywaniu świata

Czy kiedykolwiek myśleliście o dzieciach jako o badaczach? Ich badania prowadzą do odkryć, jednak zbierane informacje oraz wnioski, do których dochodzą, często odbiegają od oczekiwań rodziców. Dlaczego? Ponieważ na obserwacje dzieci większy wpływ ma to czego doświadczają, niż to co się im mówi.

Granice określają ścieżkę akceptowanych zachowań

- Kiedy granice są jasno określone i niezmiennie, dzieciom łatwiej jest poznać ścieżkę i nią podążać.
- Jeśli granice są niejasne lub zmienne, dzieci często zbaczą z kursu i wpadają w kłopoty

Granice określają związki z ludźmi

- Granice określają relacje między dziećmi i rodzicami oraz kto i w jakim stopniu kontroluje sytuację
- Określają one również relacje między rodzicami
- Dzieci dostosowują zachowanie do rozkładu sił, autorytetu i kontroli jaki widzą w domu

Granice są jak ogrodnicze tyczki wspomagające wzrost

- Stają się punktem odniesienia dla rosnącej dojrzałości i odpowiedzialności dzieci
- Pozwalają ustalić rodzicom jakie są ograniczenia ich dzieci, z czym sobie jeszcze nie potrafią poradzić

Granice dają poczucie bezpieczeństwa

- Dla większości dzieci świadomość, że mają więcej władzy i kontroli nad sytuacją niż ich rodzice jest źródłem silnego niepokoju.
- Akt opartego na szacunku wytyczana granic zawiera w sobie bardzo silny przekaz: Jestem Twoim rodzicem. Jestem silny i odpowiedzialny. Możesz liczyć na to, że poprowadzę cię we właściwym kierunku.

Granice a prawidłowy rozwój

Granice, które wyznaczamy, powinny być na tyle mocne, by ukierunkować naturalne badanie i odkrywanie świata przez dzieci, a jednocześnie dość elastyczne, by umożliwić rozwój i zmiany.

Dostosowanie granic do poziomu rozwoju dziecka

W miarę upływu czasu dzieci potrzebują granic, które są:

- dość szerokie, by umożliwić im zdrowe odkrywanie,
- na tyle restrykcyjne, by zapewnić bezpieczeństwo i uczyć odpowiedzialności,
- a jednocześnie dość elastyczne, by dostosować do zmian i rozwoju

W jaki sposób rodzice uczą dzieci określonych zasad?

Większość rodziców stosuje jeden z trzech podstawowych modeli wychowawczych: restrykcyjny, demokratyczny lub przyzwalający. Niektórzy z nich miotają się między dwiema równie nieskutecznymi skrajnościami: modelem restrykcyjnym i przyzwalającym.

Granice zbyt restrykcyjne (nadmierna kontrola)

Zbyt mała swoboda, by testować i odkrywać

Efekty

- Źle wpływa na wyniki w nauce i poczucie odpowiedzialności
- Prowokuje do buntu

Granice zbyt szerokie (niedostateczna kontrola)

Zbyt duża swoboda, by testować i odkrywać

Efekty

- Ujemnie wpływa na wyniki w nauce i poczucie odpowiedzialności
- Prowokuje nadmierne testowanie

Granice niestabilne (zmienna kontrola)

Nietrwała wolność

Efekty

- Ujemnie wpływa na wyniki w nauce i poczucie odpowiedzialności
- Prowokuje testowanie i bunt

Granice zrównoważone (zrównoważona kontrola)

Wolność oparta na odpowiedzialności

Efekty

- Skłania do nauki i poczucia odpowiedzialności
- Uczy współpracy

Trzy modele wychowawcze

PODEJŚCIE PRYZYWAJĄCE

- Wolność bez granic
- Rozwiązywanie problemów przez perswazję i odpowiedzialność
- Jedna strona przegrywa, druga wygrywa

PODEJŚCIE RESTRYKCYJNE/ AUTORYTARNE

- Granice bez wolności
- Rozwiązywanie problemów siłą
- Jedna strona przegrywa, druga wygrywa

PODEJŚCIE DEMOKRATYCZNE

- Wolność w ramach granic
- Rozwiązywanie problemów poprzez współpracę
- Obie strony wygrywają

W jaki sposób dzieci uczą się zasad rodziców?

- Dzieci uczą się na konkretach
- Dzieci sprawdzają granice
- Szybkość i sposób nauki zasad zależą od temperamentu dziecka

Skuteczne nauczanie

Wpajanie zasad jest proste, kiedy używamy dwóch narzędzi:

- jednoznacznych słów
- I skutecznych działań

Kiedy to, co mówimy, pozostaje w zgodzie z tym, co robimy, dzieci nabierają zaufania do naszych słów i uczą się stojących za nimi zasad.

**Dziękuję Państwu za uwagę
i zapraszam do udziału w warsztatach.**